

УДК 658.7:656.2

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i62.137815>

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ТА ЗАВДАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ

Устенко М. О., к.е.н., доцент (УкрДУЗТ)

В статті проаналізовано загальні засади розвитку транспортної логістики в Україні, визначено основні завдання транспортної логістики, виявлено проблеми транспортної логістики та запропоновано напрямки забезпечення її подальшого розвитку. Досліджено сутність транспортної логістики та визначено її роль в економіці країни, яка полягає в забезпеченні ефективного руху товару і, відповідно, зниженні сукупних транспортних витрат.

Ключові слова: логістика, транспортна логістика, транспорт, логістичні послуги, логістичний підхід

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ И ЗАДАЧИ ТРАНСПОРТНОЙ ЛОГИСТИКИ

Устенко М. А., к.э.н., доцент (УкрГУЖТ)

В статье рассмотрены основные направления развития транспортной логистики Украины в современных условиях, определены основные задачи транспортной логистики, выявлены проблемы транспортной логистики и предложены направления обеспечения дальнейшего развития. Исследована сущность транспортной логистики и определена ее роль в экономике страны, которая заключается в обеспечении эффективного товародвижения и, соответственно, снижении совокупных транспортных затрат.

Ключевые слова: логистика, транспортная логистика, транспорт, логистические услуги, логистический подход.

BASIC AND OBJECTIVES OF TRANSPORT LOGISTICS

Ustenko M.O., Candidate of Economic Sciences (USU of RT)

The article considers the main directions of the development of transport logistics in the modern conditions, defines the main tasks of transport logistics, identifies the problems of transport logistics and proposes directions for ensuring its further development. The essence of transport logistics is explored and its role in the economy of the country is defined, which is to ensure the efficient movement of goods and, accordingly, to reduce the total transport costs. It is determined that the main principles of transport logistics, ensuring its efficiency are: minimization of transportation costs; the principle of maximum full use of carrying capacity of a vehicle in logistics; the multiplicity of the consignment to be transported, units of order, dispatch and warehousing; the principle of packaging standardization; economies of scale and range of transportation; concentration of cargo flows on separate channels - distribution and abandonment of non-economic goods; delivery of goods exactly in time. Logistics as a stage of competition, as an entrepreneurial worldview, as an era of economic development and scientific activity, aims at optimizing the methods and methods of interaction of an individual enterprise with its suppliers and recipients of products in a competitive market environment. For the effective development of logistics it is necessary to change the concept of management and restoration of rolling stock in volumes that meet the needs of consumers at any time of the year. The overcoming of these problems is extremely important as the market of transport and logistics services is actively developing in connection with the expansion of economic ties and international cooperation. Thus, the role of transport logistics is to ensure the efficient movement of goods and, accordingly, to reduce the total transport costs.

Key words: logistics, transport logistics, transport, logistics services, logistics approach

Постановка проблеми. На злагоджена робота цілої транспортної сьогоденний день транспортний сектор системи являється рухомою силою для України – це значний і важливий сегмент загального розвитку країни [10]. Однак, для економіки країни, адже ефективна та існуюча конкуренція на ринку

Вісник економіки транспорту і промисловості № 62, 2018

транспортних послуг, вимагає все нових підходів до розвитку транспортних відносин, створенню нових технологій та підвищенню якості послуг. Відсутність централізованого управління не дає можливості для комплексного розвитку всіх видів транспорту, а також складського, термінального та інших видів господарства.

Складна економічна ситуація в країні вимагає від працівників транспортної галузі великої уваги до вирішення питань організації і управління перевезеннями, підвищення якості надаваних послуг, вибір каналів руху товару. Основна мета логістики у сфері транспортування полягає в усуненні перебоїв у разі безперервного переміщення товарів і транспортних засобів від пункту відправлення до пункту призначення. Проблемами в транспорті теж є: зношеність рухомого складу; його недовантаження; недосконалість системи страхування вантажу і транспортних засобів; труднощі в організації взаємодії декількох видів транспорту[4].

Геостратегічне розташування України дозволяє їй бути вигідним мостом для транзитних перевезень товарів і пасажирів між державами Європи, Азії і Близького Сходу. Проте в умовах недостатньої розвиненості транспортної і логістичної інфраструктури продуктивність і ефективність транспортного комплексу країни знижується. Звідси витікає висока актуальність вирішення завдань, направлених на розвиток транспортно-логістичного бізнесу в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перспективи розвитку транспортної логістики знайшли своє відображення у дослідженнях таких вчених як: Анікін Б.А. [1], Бакаєв О.О. [2], Бауерсокс Д.Дж. [3], Дикань В.Л. [4], А.А. Смахов[9], Ларіна Р.Р. [5], Миротін Л.Б. , Некрасов А.Г. [6], Неруш Ю.М. [7], Прокоф'єва Т.А. [8], Єлагін Ю.В. [10] та ін. У своїй роботі вони досліджують загальнотеоретичні

проблеми та напрямки розвитку логістики і, у тому числі транспортної логістики, вирішуються завдання з оптимізації роботи транспорту в логістичних системах з внутрішнім перевезенням і взаємодією роботи транспортних засобів у логістичних системах.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Проте ці дослідження потребують доповнення і загострення уваги саме на напрямках розвитку, завданнях та логістичних проблемах, вирішення яких допоможе вивести транспортний комплекс на якісно новий рівень.

Мета статті. На основі викладеного можна сформулювати мету дослідження, яке полягає в розгляді сутності та завдань транспортної логістики, проблем та напрямків її розвитку в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Транспорт являється найважливішою та найпотужнішою галуззю будь-якої країни світу. Значення транспорту для будь-якої країни винятково велике. Він виконує в державі важливі економічні, оборонні, соціально-політичні й культурні функції. Економічна роль транспорту полягає, насамперед, у тому, що він є органічною ланкою кожного виробництва, проводить безперервну й масову доставку всіх видів сировини, палива й продукції з пунктів виробництва в пункти споживання, а також здійснює поділ праці, спеціалізацію й кооперацію виробництва. Без транспорту немислимо раціональне розміщення виробництва, освоєння нових територій і природних багатств [8].

Ринок транспортно-логістичних послуг у наш час активно розвивається у зв'язку з розширенням господарських зв'язків і міжнародної кооперації. Основними рушійними силами на ринку логістики є: глобалізація діяльності компаній-клієнтів, їх концентрація на ключових компетенціях і аутсорсинг непрофільних напрямків, прагнення до скорочення розміру логістичного ланцюга

й оптимізації витрат на його ділянках, скорочення життєвого циклу продукції й нових підходів до маркетингу й дистрибуції продукту. З погляду світового досвіду й сучасних тенденцій розвитку глобального ринку логістичних послуг Україна перебуває на етапі формування й консолідації галузі, істотно уступаючи західним країнам, як по якості, так і по комплексності послуг, що надаються національними транспортно-логістичними компаніями [7]. В той же час в Україні спостерігається висока зацікавленість в розширенні транспортно-логістичних послуг, як з боку споживачів так і з боку логістичних операторів. Підвищення ролі регіонів України як споживачів і одночасно виробників широкого спектра транспортно-логістичних послуг у середньостроковій перспективі буде визначатися збільшенням споживчого попиту й обороту роздрібної торгівлі. Однак темпи зростання вітчизняного транспортно-логістичного ринку невисокі, що обумовлено відсутністю інвестиційних ресурсів та високим ризиком бізнесу.

Розвиток світової логістичної індустрії характеризується наступними тенденціями: посилення впливу глобальних транспортно-логістичних компаній (близько 35% ринку доводиться на 30 найбільших компаній); консолідація ринку, що продовжується, перш за все, за рахунок міжнародного злиття і придбань і виходу на нові географічні ринки; подальше ускладнення логістичних рішень шляхом усе більш широкого впровадження ІТ-технологій.

Основними принципами транспортної логістики, що забезпечують її ефективність є: мінімізація витрат на транспортування; принцип максимально повного використання вантажопідйомності транспортного засобу в логістиці; кратності партії вантажу, що транспортується, одиницям замовлення, відправки і складування; принцип стандартизації тари; економії від масштабу і дальності перевезень;

концентрації вантажопотоків на окремих каналах - розподіл і відмова від неекономічних товарів; доставки вантажів точно в строк [9].

Виділяють такі функції транспортної логістики:

- системоутворююча функція. Логістика є системою ефективних технологій забезпечення процесу управління ресурсами. Логістика утворює систему управління товарорухом, тобто формуванням господарських зв'язків, організацією пересування продукції через місця складування, формування і регулювання запасів продукції, розвиток та організація складського господарства.

- інтегруюча функція. Логістика забезпечує синхронізацію процесів збуту, зберігання і доставки продукції з орієнтацією їх на ринок засобів виробництва і надання посередницьких послуг споживачам. Забезпечує узгодження інтересів логістичних посередників у логістичній системі.

- регулююча функція. Логістичне управління матеріальними потоками спрямоване на економію всіх видів ресурсів, скорочення витрат живої й упреждженої праці на стику різних організаційно-економічних рівнів і галузей. Управлінський вплив полягає в підтримці відповідності поведінки частини логістичної системи інтересам цілого.

- результуюча функція. Логістична діяльність спрямована на постачання продукції в необхідній кількості, у зазначений час і місце з заданою якістю, за мінімальних витрат. Логістика прагне охопити всі етапи взаємодії ланцюга «постачання-виробництво-розподіл-споживання», вона є алгоритмом перетворення ресурсів у постачання готової продукції відповідно до існуючого попиту [4].

Головна мета транспортної логістики конкретизується в її завданнях, які за ступенем значимості можна розділити на три групи: глобальні, загальні, часткові (локальні) [2].

До глобальних завдань відносять:

- створення комплексних інтегрованих систем матеріальних, інформаційних потоків;
- стратегічне узгодження, планування і контроль за використанням логістичних потужностей сфер виробництва і обігу;
- постійне вдосконалення логістичної концепції в рамках обраної стратегії в ринковому середовищі;
- досягнення високої системної гнучкості шляхом швидкого реагування на зміни зовнішніх і внутрішніх умов функціонування.

Але вирішення глобальних завдань не може бути реалізоване без постановки і вирішення загальних завдань. Умовою життєдіяльності транспортно-логістичних систем є розв'язання таких загальних завдань:

- здійснення наскрізного контролю за поточними процесами в логістичних системах;
- розробка та удосконалення способів управління матеріальними потоками;
- багатоваріантне прогнозування обсягів виробництва, перевезень [3].

Часткові завдання мають локальний характер. Вони більш динамічні та різноманітні:

- оптимізація запасів усіх видів і на всіх етапах товароруку;
- максимальне скорочення часу зберігання продукції;
- скорочення часу перевезень;
- швидка реакція на вимоги споживачів;
- підвищення готовності до постачань;
- зниження витрат у всіх ланках логістичного ланцюга;
- раціональний розподіл транспортних засобів;
- підтримка постійної готовності до прийому, обробки і видачі інформації;
- послідовність і поетапність просування через трансформаційні об'єкти.

Вищенаведені положення дозволяють стверджувати, що транспортна логістика повинна забезпечити технічну й технологічну зв'язаність учасників транспортного процесу, узгодження їхніх економічних інтересів, а також використання єдиних систем планування. Технічна зв'язаність в транспортному комплексі означає узгодженість параметрів транспортних засобів як усередині окремих видів, так і в міжвидовому розрізі. Ця узгодженість дозволяє застосовувати модальні перевезення, працювати з контейнерами і вантажними пакетами. Технологічна зв'язаність має на увазі застосування єдиної технології транспортування, прямі перевантаження, безперенавантажне повідомлення. Економічна зв'язаність - це загальна методологія дослідження кон'юнктури ринку й побудови тарифної системи. Спільне планування означає розробку й застосування єдиних планів графіків. Тобто, транспортна логістика перетворює контрагентів і конкуруючих сторін у партнерів, взаємодоповнюючих один одного в транспортному процесі, що і дозволяє отримувати синергетичні ефекти [1].

Таким чином, роль транспортної логістики полягає в забезпеченні ефективного руху товару і, відповідно, зниженні сукупних транспортних витрат. Важливим є і те, що транспортна логістика є процесом, що активізує роботу багатьох економічних суб'єктів, серед яких і промислові і транспортні підприємства, а також фінансові установи та інші, що прямо або опосередкована задіяні у здійсненні логістичного товароруку. Тобто, завдяки розвитку транспортно-логістичного сервісу істотно збільшується можливість для розширення комерційної ініціативи, зростає коло підприємств, що обслуговуються, обсяги їх діяльності й підвищиться рентабельність оптових посередників. Транспортно-логістичні послуги не тільки значно збільшують загальний спектр послуг, що надаються, а також збагачують

їх асортименти, підвищують зацікавленість замовників і сприяють поглибленню спеціалізації оптових посередників, розвитку прогресивних форм обслуговування. Це сприяє розвитку економічних відносин та розбудові регіонального та національного господарства[6].

В наш час для розвитку транспортної логістики в глобальному масштабі необхідно вирішити наступні проблеми:

- удосконалення регулювання і спрощення митних та технологічних процедури при переході матеріальних потоків через границі;

- уніфікація вимог, правил, тарифів, параметрів і стандартів до технології і технічних засобів при збереженні суверенітетів і визнанні державами пріоритетів міжнародних угод, що регулюють принципи логістики;

- покращення якісних показники транспортування (доставка "точно під час") при забезпеченні і схоронності вантажів і на одержання високого економічного ефекту;

- залучення значних інвестицій в транспортні інфраструктури, зв'язані з керуванням матеріальними й інформаційними потоками;

- створення вільних ринкових відносин в сфері економіки і при формуванні ринку транспортних послуг.

Висновок. Таким чином, логістика як етап конкурентної боротьби, як підприємницький світогляд, як епоха розвитку економіки і наукова діяльність, спрямована на оптимізацію способів і методів взаємодії окремого підприємства з його постачальниками і одержувачами продукції в конкурентному ринковому середовищі. Для ефективного розвитку логістики необхідно зайнятися зміною концепції управління і відновлення рухомого складу в обсягах, що забезпечують задоволення потреб споживачів у будь-яку пору року. Наявність необхідних технічних засобів варто розглядати як об'єкт, без якого

перевезення виконуватися не можуть, а, отже, не може бути і доходів від перевезень.

Подолання зазначених проблем наразі є надзвичайно актуальним так як ринок транспортно-логістичних послуг активно розвивається у зв'язку з розширенням господарських зв'язків і міжнародної кооперації. Так, відбувається формування транспортних потоків, серед яких особливе місце займають міжнародні транспортні коридори, йде розбудова транспортно-логістичної інфраструктури, створюються нові транспортно-логістичні послуги. Крім того, сучасні тенденції розвитку транспортної логістики у світі відзначаються зростанням вимог споживачів до якості послуг та вимог закордонних партнерів у плані людських ресурсів та систем керування. Все це свідчить про зростання ролі транспортної логістики в світовій економіці.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аникина Б.А. Логістика [Текст]: Учебное пособие под ред. проф. Б.А.Аникина. – М.: ИНФРА- М, 1999г. – 214с.

2. Бакаєв О.О. Теоретичні засади логістики [Текст]: підр. для студ. екон. і транспорт. спец. / О.О. Бакаєв, О.П. Кутах, Л.А. Пономаренко. – К.:Фенікс, 2003. – Т.1. – 429с.

3. Бауерсокс Дональд Дж., Клосс Дейвид Дж. Логистика: интегрированная цепь поставок [Текст]: Пер. с англ. – М.: ЗАО "Олимп-бизнес", 2001. – 639с.

4. Дикань В.Л. Актуальность улучшения системы комбинированных перевозок в международной транспортной сети [Текст] // Вісник економіки транспорту і промисловості: Зб. наук. Праць. – Харків УкрДАЗТ. – 2006. - №13. – С.13-20

5. Ларіна Р.Р. Формування та забезпечення надійності регіональних логістичних систем [Текст]: Монографія. – Донецьк: "Норд-Пресс", 2005. – 284с.

6. Интегрированная логистика накопительно-распределительных комплексов(склады, транспортные узлы, терминалы) [Текст]: Учебник / Л.Б. Миротин, А.Г. Некрасов: - М.: Экзамен, 2003. – 446с.
7. Неруш Ю.М. Логістика [Текст]: Учебник для вузов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ- ДАНА, 2001. – 325с.
- 8 Логистика транспортно-распределительных систем: региональный аспект [Текст] / Т.А. Прокофьева, О.М. Лопаткин. – М.:РКонсульт, 2003.
9. Смехов А. А. Основы транспортной логістики [Текст]: [учеб. для вузов ж.-д. транспорта] / Смехов А. А. М. : Транспорт, 1995. – 197 с.
10. Єлагин Ю.В. Сутність та роль логістичних підходів в підвищенні ефективності обслуговування пасажирів [Текст] / Ю.В. Єлагин // Вісник економіки транспорту і промисловості: зб. наук. пр. – Х.: УкрДАЗТ, 2013. - № 44. – С.44-46.